

## KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: K PUBB-2018/22488-3/99453/GRE

Banská Bystrica, 12.12.2018

Vybavuje, kontakt Mgr. Gregová/045 245 11 23

### ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

#### rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona

#### rozhodol

o zámere vlastníka Rímskokatolíckej cirkvi, farnosť Žarnovica, Slobody 1, 966 81 Žarnovica, vykonať reštaurovanie:

- a) nástenných malieb v interiéri – na klenbe a stenách svätyne, lodi, južnej kaplnky a sakristie;
- b) kamenných architektonických prvkov;
- c) kamenných rebier klenby svätyne zbiehajúcimi sa do dvoch svorníkov s erbovým štítom s reliéfom s prekríženým železkom a kladivkom a s erbom Mateja Korvína;
- d) sedlového portálu vo vstupnom otvore severnej fasády lode;
- e) sedlového portálu s tympanónom vo vstupnom otvore východnej fasády lode;
- f) sedlového portálu vo vstupnom otvore medzi svätyňou a sakristiou;
- g) portálu s rovným prekladom vo vstupnom otvore z exteriéru do sakristie, v južnej fasáde sakristie;
- h) pôvodného vstupného portálu s profilovanou rímsou prekladu (dnes trezorová skriňa – nika) medzi svätyňou a sakristiou;
- i) kamenného pastofória vo východnej stene svätyne;
- j) kamenného víťazného oblúku;

výtvarných súčastí národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „NKP“) „kostol rímskokatolícky sv. Mikuláša“ evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 1214/1, súp. č. 651, parc. C-KN č. 1106, k. ú. Banská Hodruša, Hodruša – Hámre, ktorá sa nachádza v Pamiatkovej zóne Hodruša – Hámre, časť Banská Hodruša, ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom

#### pripustný

a určuje nasledovné podmienky:

- 1) Spracovať reštaurátorskú dokumentáciu v stupni:
  - a) návrh na reštaurovanie, obsahujúci správu z reštaurátorského výskumu,
  - b) dokumentácia vykonaných reštaurátorských práca predložiť na posúdenie KPÚ Banská Bystrica.

Krajský pamiatkový úrad  
Banská Bystrica  
pracovisko Banská Štiavnica

- 2) Vykonať reštaurátorský výskum zameraný na rozsah, stav zachovania historických omietkových vrstiev a malieb stien a klenieb interiéru a kamenných architektonických prvkov (vrátane chemickotechnologického rozboru kameňa) a špecifikáciu poškodení.
- 3) Reštaurovať prvky – hodnotné detaily NKP uvedené v dokumentácii: „Mgr. Michaela Haviarová, PhD. – Mgr. art. Tomáš Haviar: Architektonicko-historický a umelecko-historický výskum rímskokatolíckeho kostola sv. Mikuláša, č. ÚZPF 1214/0 – Hodruša – Hámre, november 2015“ (číslovanie, zaradenie a identifikácia podľa uvedenej dokumentácie):
  - a) č. 101 – klenba sieťová;
  - b) č. 201 – portál sedlový;
  - c) č. 202 – portál sedlový s tympanónom;
  - d) č. 203 – portál sedlový;
  - e) č. 204 – portál s rovným prekladom;
  - f) č. 205 – pôvodný vstupný portál s profilovanou rímou prekladu (dnes trezorová skriňa – nika);
  - g) č. 210 – pastofórium;
  - h) č. 211 – víťazný oblúk.
- 4) Reštaurátorský výskum vykonať na hodnotných detailoch uvedených v predmetnej dokumentácii (číslovanie, zaradenie a identifikácia podľa uvedenej dokumentácie):
  - a) č. 102 – klenba valená so styčnými lunetovými výsečami, s hrebienkami; na I. NP veže (východná kaplnka);
  - b) č. 103 – klenba krížová v severnej časti sakristie;
  - c) č. 306 – drevená zrkadlová klenba s maľbou z 1. štvrtiny 20. storočia;
  - d) č. 701 – nástenné maľby z 1. polovice 16. storočia vo svätyni a v lodi.
- 5) Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu prvkov uvedených v podmienke č. 4 určí správny orgán v rozhodnutí o návrhu na reštaurovanie spôsob vykonania prác – reštaurovanie alebo umelecko-remeselnú obnovu.
- 6) Reštaurovanie realizovať konzervačnými a rekonštrukčnými spôsobmi, zameranými na obnovu výtvarných a umelecko-remeselných hodnôt NKP.
- 7) Začiatok a predpokladaný koniec reštaurovania NKP oznámiť 7 dní vopred písomne KPÚ Banská Bystrica. Počas reštaurovania zvolávať kontrolné dni.
- 8) Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

#### Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 21.11.2018 žiadosť Rímskokatolíckej cirkvi, farnosť Žarnovica, Slobody 1, 966 81 Žarnovica, v zastúpení Mgr. Petrom Hudecom, dekanom - farárom (ďalej len „vlastník“) – o vydanie rozhodnutia o zámere na reštaurovanie interiérových nástenných malieb a kamenných architektonických článkov NKP „kostol rímskokatolícky sv. Mikuláša“, ÚZPF 1214/1, súp. č. 651, parc. C-KN č. 1106, k. ú. Banská Hodruša, Hodruša – Hámre.

Správnemu orgánu je z úradnej činnosti známe, že výlučným vlastníkom NKP je Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žarnovica, Slobody 1, 966 81 Žarnovica.

Vlastník má zámer, na základe výsledkov architektonicko-historického a umelecko-historického výskumu, pokračovať v reštaurovaní a obnove NKP.

KPÚ Banská Bystrica je dostatočne známy stav NKP a preto nebolo nutné zvolať ústne pojednávanie spojené s miestnou obhliadkou.

V NKP bol v roku 2015 vykonaný architektonicko-historický a umelecko-historický výskum, z ktorého bola spracovaná dokumentácia pre prípravu obnovy: „Mgr. Michaela Haviarová, PhD. – Mgr. art. Tomáš Haviar: Architektonicko-historický a umelecko-historický výskum rímskokatolíckeho kostola sv. Mikuláša, č. ÚZPF 1214/0 – Hodruša – Hámre, november 2015“ (ďalej len „Haviarová, M. – Haviar, T.: Pamiatkový výskum, 2015“). Č. KPUBB-2016/3078-5/3221/GRE z 18.01.2016 o prípravnej dokumentácii – predmetnom pamiatkovom výskume, ktorým ho určil za prípustný bez pripomienok.



Vo výskumnej dokumentácii je spracovaný inventarizačný súpis hodnotných detailov, v ktorom sú zaradené položky (*číslovanie, zaradenie a identifikácia podľa uvedenej dokumentácie*):

- č. 101 – klenba sieťová, datovanie posledná tretina 15. storočia; situovaná vo svätyni – tvorená kamennými rebrami s klinovým vyžlabeným hruškovitým profilom, ktoré sa zbiehajú do dvoch kamenných svorníkov; svorník v severnom poli je tvorený erbovým štítom s reliéfom s prekríženým železkom a kladivkom a svorník v južnom poli tvorí erb Mateja Korvína; kamenné prvky sú s povrchovou polychrómiou – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať.
- č. 102 – klenba valená so styčnými lunetovými výsečami, datovanie 1. tretina 18. storočia; situovaná na I. NP veže (východná kaplnka) – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – odstrániť vrstvy náterov a opatriť novým bielym náterom. Dbieť, aby nedošlo k zániku hrebienkov.
- č. 103 – klenba krížová, datovanie po polovici 16. storočia; situovaná v severnej časti sakristie – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – odstrániť vrstvy náterov a opatriť novým bielym náterom.
- č. 201 – portál sedlový, datovanie posledná tretina 15. storočia; situovaný vo vstupnom otvore severnej fasády – s rovným prekladom a v kútoch sú vložené sedlá s figurálnymi reliéfmi; stav dezolátny – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať.
- č. 202 – portál sedlový s tympanónom, datovanie posledná tretina 15. storočia; situovaný vo vstupnom otvore východnej fasády – tympanón bez výzdoby, s rovným prekladom; stav dezolátny – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať.
- č. 203 – portál sedlový, datovanie posledná tretina 15. storočia; situovaný vo vstupnom otvore medzi svätyňou a sakristiou – s rovným prekladom, s pravouhlo sa pretínajúcimi prútmi v nárožiach a tordovanými pätkami; stav narušený – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať. Predtým overiť príčinu výraznej vertikálnej praskliny (? statického narušenia) a či nie je príčinou váha vstupnej výplne.
- č. 204 – portál s rovným prekladom, datovanie okolo polovice 18. storočia; situovaný vo vstupnom otvore z exteriéru do sakristie, na južnej strane sakristie – jednoduchý, hladký s páskou po obode – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať. Vychodený prah nedoplňať.
- č. 205 – trezorová skriňa – nika (pôvodne vstupný otvor do svätyne), datovanie pred polovicou 17. storočia; situovaná v južnej stene sakristie – jednoduchý, kamenné armovanie s predsunutým parapetom a predsunutou profilovanou rímsou – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať.
- č. 210 – pastofórium, datovanie posledná tretina 15. storočia; situované vo svätyne, vo východnej stene – odkryté sondou pri výskume – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurátorsky doskúmať a reštaurovať.
- č. 211 – víťazný oblúk, datovanie posledná tretina 15. storočia; situované medzi svätyňou a loďou – lomený, vytvorený z opracovaných kamenných kvádrov, s povrchovým náterom – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurátorsky doskúmať a reštaurovať.
- č. 306 – drevená zrkadlová klenba s maľbou, datovanie konštrukcia – 30. roky 19. storočia, maľba 1. štvrtina 20. storočia, autor maľby Jozef Varín; situované v lodi kostola, stav konštrukcia mierna narušená zatečením v JV kúte, maľba je uvoľnená a zanesená depozitmi prachu – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – umelecko-remeselne obnoviť.
- č. 701 – nástenné maľby, datovanie 1. polovica 16. storočia; situované vo svätyne, v lodi – odkryté sondou pri výskume: sivá a čierna výzdoba na bielom podklade, iluzívna maľba, kvádrovanie ... – stav narušený, uvoľnené od podkladu – návrh spôsobu obnovy a prezentácie – reštaurovať.

Návrh obnovy vychádza zo skutočnosti, že historická hmota kostola je zachovaná takmer v plnej miere až do súčasnosti. Za základný prístup k obnove autori navrhujú konzervačnú metódu, nakoľko kostol prešiel poslednou obnovou pred sto rokmi a zásahy nenarušili jeho pamiatkovú hodnotu. Obnova hodnotných prvkov a detailov NKP sa má realizovať reštaurovaním alebo umelecko-remeselným spôsobom.

Sondážnym výskumom boli zistené nálezy objasňujúce doteraz neznáme skutočnosti stavebného a slohového vývoja objektu. Z nálezov kamenných a architektonických prvkov je možné analyticky



prezentovať pastofórium. Autori doporučujú v celku prezentovať niku v západnej stene svätyne, avšak len po overení jej stavu za zámurovkou.

Omiety v interiéri sú v narušenom stave, posledná výmaľba bola realizovaná v roku 1921 a náter ma výrazný depozit špiny a prachu. V celom interiéri sú zachované historické omietky, ktoré sú mimoriadne pevne a kompaktné. Sondážou boli odkryté nástenné maľby a preto nie je prípustné tieto omietky odstraňovať. Odstránenie omietok je možné len v spodných úrovniach, ktoré sú výrazne zavlhnuté a to do výšky 50 - 100 cm (najviac na západnej strane lode). Reštaurátorsky je potrebné preskúmať najmä klenbu presbytéria. Súčasná maliarska výzdoba (J. Vavrin, 1921) nie je hodnotná natoľko, aby presbytérium nemohlo získať svoju pôvodnú podobu obnovením nástenných malieb s čiernou polychrómiou. Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu sa definitívne navrhne forma prezentácie.

V lodi kostola boli realizované sondy, ktoré zatiaľ neodkryli žiadnu maľovanú výzdobu. Autori doporučujú sústrediť reštaurátorský výskum na okolie víťazného oblúka. V prípade, že na stenách nebude zistená žiadna výmaľba okrem okenných paspárt a kvádrovania vstupu vo východnej stene, doporučujú v interiéri lode realizovať biely náter.

Maľba na drevenej klenbe lodi bola poškodená v JV kúte zatekaním cez strechu (príčina bola už odstránená). Autori výskumu odporúčajú výmaľbu ponechať a umelecko-remeselne obnoviť.

Z dôvodu, že bez vykonania reštaurátorského výskumu, nie je možné určiť spôsob obnovy, správny orgán určil vo výroku – podmienke č. 4 vykonať reštaurátorský výskum a spracovať návrh na reštaurovanie pre (číslovanie, zaradenie a identifikácia podľa dokumentácie):

- č. 102 – klenba valená so styčnými lunetovými výsečami, s hrebienkami; na I. NP veže (východná kaplnka);
- č. 103 – klenba krížová v severnej časti sakristie;
- č. 306 – drevená zrkadlová klenba s maľbou z 1. štvrtiny 20. storočia;
- č. 701 – nástenné maľby z 1. polovice 16. storočia vo svätyne a v lodi.

Ďalej správny orgán vo výroku – podmienke č. 5 určil, že na základe výsledkov reštaurátorského výskumu prvkov (uvedených v podmienke č. 4), určí v rozhodnutí o návrhu na reštaurovanie spôsob vykonania prác – reštaurovanie alebo umelecko-remeselnú obnovu uvedených prvkov.

#### KPÚ Banská Bystrica upozorňuje:

- a) Podľa ustanovenia § 33 ods. 5 pamiatkového zákona je reštaurátorská dokumentácia súčasťou reštaurovania a spracúva sa v dvoch stupňoch, o ktorých podľa § 33 ods. 6 pamiatkového zákona vydá KPÚ Banská Bystrica osobitné rozhodnutie.
- b) Podľa ustanovenia § 33 ods. 6 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad vydá osobitné rozhodnutie o každom stupni reštaurátorskej dokumentácie; o správe z reštaurátorského výskumu môže vydať samostatné rozhodnutie.
- c) Podľa ustanovenia § 33 ods. 7 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vykonať:
  - pamiatkový úrad alebo ním zriadená právnická osoba prostredníctvom fyzickej osoby, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu s pamiatkovým úradom alebo ním zriadenou právnickou osobou, spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 33a a má poverenie od pamiatkového úradu alebo ním zriadenej právnickej osoby na vykonávanie reštaurovania,
  - člen Komory reštaurátorov
  - vysoká škola v rámci študijného programu reštaurátorská tvorba uskutočňovaného v študijnom odbore reštaurátorstvo.
- d) Náležitosti reštaurátorskej dokumentácie určuje § 5 a § 6 vyhlášky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva pamiatkový zákon (ďalej len „vykonávacia vyhláška“).
- e) Reštaurovanie:
  - nástenných malieb, historických omietkových vrstiev a náterov vykonať prostredníctvom fyzickej osoby s odbornou spôsobilosťou na reštaurovanie nástennej maľby, historickej omietky a muriva v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry, M1 podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona

Banská Bystrica

Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov (ďalej len „o Komore reštaurátorov“);

- kamenných prvkov a architektonických článkov vykonať prostredníctvom fyzickej osoby s odbornou spôsobilosťou na reštaurovanie kamenných polychrómovaných sôch, kamenných architektonických článkov, muriva a nadväzujúcich omietok v interiéroch a exteriéroch objektov historickej architektúry – S6, podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona o Komore reštaurátorov.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska individuálnych pamiatkových hodnôt NKP, záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali vykonať reštaurovanie interiérových nástenných malieb a kamenných architektonických prvkov, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.


Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 32 ods. 13 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

#### Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.



  
Ing. arch. Zuzana Klasová  
riaditeľka  
krajského pamiatkového úradu

#### Doručuje sa

Rímskokatolícka cirkev, farnosť Žarnovica, Slobody 1, 966 81 Žarnovica ✓

#### Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica;

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica, Dolná ružová 7, 969 01 Banská Štiavnica, č. tel.: 0452451111; 0452451124; [podatelna.bs@pamiatky.gov.sk](mailto:podatelna.bs@pamiatky.gov.sk), [andrea.gregova@pamiatky.gov.sk](mailto:andrea.gregova@pamiatky.gov.sk) - na založenie do spisu



Krajský pamiatkový úrad  
Banská Bystrica  
pracovisko Banská Štiavnica



OSVEDČUJEM PLATNOSŤ A AKTIVNOSŤ ROZHODNUTIA č. KRVBB-2018/22488-3/  
/99453/CEE VO VZŤAHU K POSKYTNUTIU DOTÁCIE NA REŠTAUROVANIE NEP



- k reštaurátorskému výskumu a návrhu na reštaurovanie v súlade

s podmienkami tohto rozhodnutia.

v BANSKEJ ŠTIAVNICI 27.12.2018.

ZA STROPNOSŤ: Mgr. ANDREA CIEGLOVÁ

*Mgr. A. Ciegl*

Krajský pamiatkový úrad  
Banská Bystrica  
pracovisko Banská Štiavnica